

23

Gustav-Hedenvind-Eriksson berättar om båttrafiken på Flåsjön.

Se hans bok "Snöskottning i paradiset sid.92 o.f.

Bogserarens första tur:

Några dagar efter det sjön rivit - den rev sent denna vår - inträffade den händelse, som alla väntat på. Då uppenbarade sig nämligen den så mycket omtalade bogserbåten i soltöcknet öst på sjön. Och med handen över ögonen stod folk i byarna, spejande, undrande, menande och spörjande.

Den mörkblå farkosten, röd i vattenlinjen, med vit list under relingen och vita hytter, styrde rakt mot väster. Vågorna vid stäven liknade stora vita mustascher, de rullade som korkskruvar ut över den blanksvarta vattenytan. Skorstenen spydde rök, den lade sig som en mörk slöja över det krusiga kölvattnet.

I styrhytten stod den sedermera väl kände Karl-August med händerna i fast grepp om rattens svarvade handtag. Med blicken stadigt riktad mot väster styrde han som efter ett snöre. Framför honom låg den mycket missvisande sjökartan kapten Sundberg ritat. I maskinrummet under ryggstältet hade den lille Unger (Al 176 ?) brådiskande göra med att mata smörjkopporna och långa torrfuruved på rosten under ångpannan.

Båda dessa sjömän hade kommit under hösten. De hade kommit i avsikt att bli drivare, men då fått anställning av Sägställaren som hjälppkarlar med båten nere i Sollefteåvägen. Karl-August var son till en färjkarl vid Klarälven, vilket Joel Hansa (Al 78) ansett vara merit nog för att bli kapten på denna båt. Unger hade varit eldare några sommarmånader på en ångdriven pråm i Skagern och med anledning därav blivit maskinist. Som besättningskarl hade befälhavaren anställt en man vid namn Anders Jakob (Al 30), dotterson till Zakarias Bång (Runebergs förmente förebild till Sven Duva), med stor familj och fattig som få, men stolt i själen och glad i anden åt att någon gång få befalla.

Ursprungligen hade båten burit det luftiga namnet SVALAN. Men under dess årslånga vila på slagsida nere i Sollefteåvägen hade okynliga vallpojkar skrapat bort V och förvandlat L till T och på så sätt åstadkommit ett namn, som i högsta grad förtörnat den så kallade Målar-Lasse - den ende som fortfarande lyste med något av Hoppstadigs anda. Han hade målat över det syndfulla namnet och satt ALLAS FRID i stället, vilket namn Joel Hansa funnit bra långt och i stället föreslagit FRIDA. Men så hade den ständigt halvfulle maskinisten från Sollefteå, som skött monteringen av maskineriet och båten mekaniska utrustning i övrigt, erinrat sig en båt nere vid kusten med namnet AKTIV och föreslagit detta namn, vilket Joel Hansa gillat.

Nu lyste således AKTIV lång väg. Man kunde riktigt se högfärden stråla från dess bokstäver, så synförvillande målade att de gävo intryck av att ligga minst två engelska tum utanför borden.

Emellertid utföll denna första provtur inte riktigt bra. Mitt för Storholmen låste sig styranordningen. Och hur Karl-August vred på ratthjulet satt den som i berg. Till sist kallade han på Anders-Jakob och sökte med dennes hjälp få den att rotera, men lyckades lika litet och tillkallade då även Unger. Denne steg upp på hjulet med fötterna på dess nabbar, satte skuldran mot styrhyttens tak och använde på så sätt sina yttersta krafter. De andra två hjälpte till med handkraft. Då gick ratten med ens runt och Unger for i golvet, Anders-Jakob körde huvudet i Karl-Augusts ansikte, vars näsa sprang i blod. Han blev ursinnig och svarade med att plantera näven i Anders-Jakobs snushorn, som därmed också sprang i rött flöde. Men båten höll det oaktat obevekligt sin kurs rakt i väster och skulle säkert ha fortsatt så över holmar och näs, uppför Gismusnäset, över Harrsjöbergen, över alla fjäll och dalar till världens ände, påstod Karl-August sen, ifall han ej givit Unger order att slå ifrån maskinen.

Därpå fingo de efter mycket viftande och hojtande ett dussin rod-

dare att bogsera båten i land. Och först efter tre dagars flitigt sökande lyckades de upptäcka felet och avhjälpa det. Den ohängde fyllbulten från Sollefteå hade glömt hugga av en skruvända i roderkättingens sköt babord, den hade fastnat i blocket och låst roderet.

Nu kunde man således fyra på igen, lyfta ankaret och segla vidare. Men först måste man nog ha en liten förfriskning på detta ansträngande arbete. Således fick Anders-Jakob i uppdrag att ro till gästgivargården och hämta en låda öl. Sedan slog de sig ned på fördäck att dricka och ha det skönt i solen.

Men eftersom ölet verkade erinrade sig Anders-Jakob knytnävsslaget ute på sjön, och förtrytelsen gäröver steg upp inom honom. Visserligen hade det gått tre dagar sedan dess. Men inte skulle Karl-August tro, att han glömt för det. Denne svarade med samma skäl, och inom kort voro de i fullt gräl om denna händelse.

Unger sökte förlika dem. Men känslig av naturen som han var och nu överkänslig av öl, tog han till att gråta och skära tänderna, vilket smittade av sig på de två antagonisterna. Och snart sutto alla tre omkring öllådan gråtande och gnisslande, men somnade slutligen framstupa över öllådan och sovo djupt till följande dag som var pingstafton.

Då vaknade de vid att någon ropade på dem från land. De sprungo upp och sågo då Näsets glimmerögde dräng jämte mycket folk stå på stranden. Drängen förkunnade, att hans husbonde skickat honom. De skulle göra en lusttur uppför sjön, lägga till vid varje by och låta envar som ville åka med gratis stiga ombord.

Nu visade det sig, att alla gärna ville komma med på denna tur. Men endast ett fåtal stego i räddningsbåten, på vilken Anders-Jakob var befälhavare. För det första röt han och kommenderade, som om han varit kung. Man hade inte lust att underordna sig hans kommando. För det andra voro de inte säkra på om båten ej stannade igen ute på sjön.

Småningom lättade man sålunda ankaret, Unger kröp ned i maskinrummet och Karl-August steg in i styrhytten, satte munnen till kommandoröret och kommenderade: Sakta framåt. Unger vred på ångan, maskinen begynte dunka och båten började röra sig framåt. Anders-Jakob sprang föröver och tittade i sjön framför stäven, liksom var detta av stor vikt, sprang sedan akterut och röt åt folk som stod i vägen att marka sig undan. Begrep man rakt ingenting? Han måste ju se till att propellern gick runt, och att styret rörde sig som det skulle. Han böjde sig över relingen, såg ned i propellerströmmen. Allt fungerade som det skulle. Då grep han sig an med att ordna passagerarna så att de blev lika fördelade på sidobänkarna.

- Ni förstår ju, bröstade han av sig, vred om mustaschen och pekade. Några fler på den ena bänken än på den andra gör ju att båten kan lägga sig på slagsida som nere i Sollefteåvägen. Men inte nog med det. Den kan vänn köln i väre, å då äre slut me oss allihop. Så gick seglatsen vidare utan nytt missöde.

.....

AKTIV gjorde skäl för sitt namn. Under veckan bogserade den timmer dygnet om. På söndagen transporterade den kyrkfolk. Biljettpriset var trettiofem öre tur och retur. Underåriga eller - som det av någon anledning kommit att stå på dessa kyrkobiljetter: icke konfirmerade - fingo åka för endast 15 öre.

-+-

En del äldre men icke konfirmerade lär ha begagnat sig av detta för att fara ned till Näset och dricka öl.